

Eksamensbilag nr. 5

Tema: Det internationale samfund – En globaliseret verden

Bilag:

1. "Tilbage til Reagan" af Ole Nyeng. Weekendavisen d. 8. april 2011. Uddrag.
2. "Stormagter rasler med sablen i Sydkinesisk Hav. DR.dk d. 30. maj 2015 (fra Ritzau).
3. "Obama on his Foreign Policy: Between Realism and Idealism". Interview af Matthew Iglesias for Vox-conversation d. 10. februar 2015. (Youtube-klip – udleveret på usb-stik)
4. "Geopolitikkens genkomst" af Jan Bo Hansen. Weekendavisen d. 11. april 2014. Uddrag
5. "Når Vesten udfordres af Kina". Ledende artikel, Berlingske d. 30. december 2014.
6. Div. statistisk materiale. Kilde: vox.com samt Delopgave A fra skriftlig eksamen i samfundsfag A 2015 med netadgang. Tema: "Magt".

Med henblik på prøven skal du udarbejde en synopsis, der indeholder følgende elementer:

- en samfundsfaglig problemformulering formuleret som et overordnet spørgsmål ("sagen").
- heraf udledte problemstillinger (underspørgsmål) på de taksonomiske niveauer
- undersøgelse af problemstillinger ved brug af det udleverede materiale og viden, begreber, metoder og teorier fra kernestoffet SAMT materiale, du selv har fundet.
- evt. henvisninger til eksempler fra undervisningen, herunder faktuel og aktuel viden
- diskussion af en eller flere problemstillinger
- delkonklusioner som svar på problemstillingerne
- en samlet konklusion som svar på problemformuleringen

Synopsis, der har karakter af talepapir medbringes til prøven i 3 eksemplarer - 1 til censor, 1 til underviser og 1 til dig selv. Det gælder også det materiale, du selv har fundet.

Det vedlagte bilagsmateriale skal du også huske at medbringe til prøven.

GOD FORNØJELSE!

Helsingør Gymnasium, juni 2015

3u SA

Eksaminator: Ulrik Knudsen

Censor: xxxxxxxxxxxx

BILAG 1.

Tilbage til Reagan (uddrag)

Interview. Obama-regeringen er befolket med »liberale imperialister«, der mener, at USA og amerikanske normer bør regere verden. Men vi bør holde op med at drive »social ingeniørkunst« i Mellemøsten, mener John Mearsheimer, en af de førende »realister« i international politisk videnskab. I stedet skal vi koncentrere os om den kommende inddæmning af Kina.

Af Ole Nyeng, Weekendavisen, 8/4 2011

Lytter man til John Mearsheimer, Chicago-professor og en af verdens førende forskere inden for den »realistiske« skole i international politisk videnskab, kan man ikke undgå at blive lidt nedtrykt. Hvilket ikke er så sært; sådan har manden det også selv.

»Jeg er ikke realist, fordi jeg er glad for, at verden på mange måder er et hul i helvede. Jeg er det, fordi realismen er den af 'skolerne' inden for international politisk videnskab, der har den største forklaringskraft.«

Som realisterne ser det - og som Mearsheimer fortolker det på en konference om »realismens relevans i det 21. århundrede« på Syddansk Universitet i Odense - er nationalismen den mest magtfulde ideologi på Jorden.

Nationalstaten er her for at blive - »ja, der bliver flere og flere af dem.« Og det er dem, nationalstaterne, der er de vigtigste aktører i international politik. Det er deres selvopholdelsesdrift, kampen for at overleve som suveræne stater, der er den drivende kraft i historien, ikke ideologier eller religioner. Da staterne aldrig kan være sikre på andre staters intentioner, hverken i dag eller i morgen, må de hver især beskytte sig ved at blive så magtfulde som muligt, det vil sige ved at udvikle en offensiv militær kapacitet - eller gå i forbund med andre, der har en offensiv militær kapacitet. Sådan var det i går, sådan bliver det i morgen.

»Det var 1990erne med den umiddelbare eufori over afslutningen på Den Kolde Krig og forestillingerne om 'Historiens afslutning', der var undtagelsen. Det 21. århundrede bliver som det 19. og størsteparten af det 20. - med stormagtsrivalisering og krige,« lyder budskabet fra den ellers elskværdige Chicago-professor.

I have seen the future, brother: It's murder, som Leonard Cohen sang i 1992. Dengang - lige oven på Murens og Sovjetunionens fald - forekom den canadiske sanger at være i alvorlig disharmoni med tidsånden. Det samme gjorde Mearsheimer, da han i 1990 i et essay med titlen Why we will soon miss The Cold War, argumenterede for, at Europa ville vende tilbage til den multipolære, indbyrdes konkurrerende orden, der eksisterede i første halvdel af århundredet, så snart de sovjetiske og amerikanske styrker var trukket ud af kontinentet, og at det ville være bedst for opretholdelsen af freden og sikkerheden, hvis også større magter som Tyskland og Ukraine havde atomvåben. Et synspunkt, der ikke hvervede mange tilhængere dengang.

»Jeg må indrømme, at Europa i 1990erne gjorde os realister en smule bange for at blive smidt i historiens skraldespand. Var der noget, der kunne udfordre vores antagelser, så var det Europas hurtige og tilsyneladende vellykkede integration,« siger Mearsheimer, da jeg efter konferencen møder ham til et interview.

»Nu er vi rolige igen. Er der en fælles europæisk udenrigs- og sikkerhedspolitik? Jeg behøver vist ikke svare, håndteringen af Libyen-krisen er blot seneste eksempel på det modsatte. En fælles politik over for gældskrisen? Nej, i Europa skøtter enhver sine egne interesser. Selv jeg er forbavset over, hvor hurtigt og markant Tyskland er vendt tilbage til en nationalistisk tilgang til politik.

USA vil forlade Europa i en ikke så fjern fremtid, og når de amerikanske styrker er væk, vil vi - det er min påstand! - se de gamle multipolære mønstre etablere sig på ny.«.

[...]

Inddæmning af Kina

Håndteringen af Israel-Palæstinakonflikten er efter Mearsheimers opfattelse et eksempel på, at skiftende amerikanske præsidenter ikke følger en rationel udenrigspolitik - altså en politik, der sætter USAs nationale interesser over alt andet. Det samme gælder en anden af Mearsheimers mærkesager: Kina-politikken. Også her vælger den ene amerikanske præsident efter den anden at lukke øjnene for, hvad der er god »realistisk« logik:

»Hvis Kina bliver ved at vokse økonomisk, vil kineserne på et tidspunkt om ikke så længe uundgåeligt veksle deres økonomiske magt til militær magt. På højden af Den Kolde Krig havde Sovjetunionen en økonomi, der var en tredjedel af USAs. Kina vil få en økonomi, der er to til tre gange større end USAs, og en befolkning, der er fire gange større. De vil blive meget mere magtfulde, end Sovjet nogensinde var det.

De vil begynde at gøre deres indflydelse gældende i Asien på en måde, vi ikke har set før. USA skubbede de europæiske magter ud af den vestlige halvkugle i det 19. århundrede med Monroe-doktrinen, hvorfor skulle Kina ikke gøre det samme og forsøge at skubbe USA ud af Asien og Stillehavet? Kina er dybt afhængig af olie og gas fra Mellemøsten, hvad skulle hindre et kinesisk engagement dér? - jeg kan sagtens forestille mig en kinesisk-iransk alliance med kinesiske styrker udstationeret i Iran. Hvorfor skulle vi forvente, at kineserne handler anderledes end USA?»

Forestillingen om Kinas »fredelige opstigen« strider mod alle historiske erfaringer, mener Mearsheimer.

Hvad skal USA så stille op med denne forventede kinesiske ekspansion? »Vi skal inddæmme Kina på samme måde, som vi inddæmmede Sovjetunionen. Vi skal skabe alliancer med de asiatiske magter - Japan, Indien, Sydkorea, Indonesien, Vietnam, Australien - der alle frygter Kinas opstigen. På samme måde som vi allierede os med Vesteuropa mod Sovjet. Vi skal føre en økonomisk politik, der bringer vores budget i balance, så vi frigør os fra afhængigheden af at have Kina som kreditor. Og så skal vi få afsluttet krigene i Afghanistan, Irak og nu Libyen så hurtigt som muligt og lade være med at rode os ind i flere unødvendige krige i Mellemøsten, så vi kan koncentrere os om at opbygge styrker i Asien.

For der vil blive big trouble i denne del af verden, og det vil ske før snarere end siden.«

Det lyder, som om Mearsheimer er på vej i krig?

»Jeg taler ikke om at fremprovokere en krig med kineserne, men om at inddæmme dem, at sætte grænserne for en kinesisk ekspansion. Som vi gjorde med stor succes over for Sovjet - uden krig. Atomvåbnene gør en storkrig mod Kina utænkelig. Men der er flere trouble spots, der kan eksplodere til alvorlige kriser eller lokale krige: Taiwan, striden om øerne i Det Sydkinesiske Hav, et imploderende Nordkorea.«

Og de næste års fokus på Kina vil så også blive begyndelsen på afviklingen af NATO, forudser Mearsheimer:

»USAs prioriteringer kommer fremover til at hedde: 1) Asien, 2) Mellemøsten, 3) Europa.

Pentagons budget skal skæres, samtidig med at vi skal øge tilstedeværelsen i Asien. Det betyder tilbagetrækning eller store nedskæringer af USAs styrker i Europa. Samtidig tror jeg ikke, at NATO vil være til stor gavn for USA i Asien.

Europæerne vil foretrække at kigge på fra sidelinjen, og det vil gøre NATO langt mindre interessant for USA.«

BILAG 2.

Stormagter rasler med sablen i Sydkinesisk Hav

USA accepterer ikke, at Kina sætter sig på omstridte øer, og flyver og sejler derfor som vanligt.

30. MAJ 2015 KL. 11:03

Kina opfører to avancerede fyrtårne i omstridt område og signalerer, at man vil gå langt i striden om de territoriale grænser i Det Sydkinesiske Hav. © Scanpix

En konflikt mellem USA og Kina er under opsejling, efter at den kinesiske hær er begyndt at opføre landingsbaner og bevæbne småøer i Det Sydkinesiske Hav, som andre lande i regionen gør krav på.

USA: Vi bliver i området

Den amerikanske regering har givet udtryk for, at de ikke vil opfatte øerne som kinesisk territorium, og at man ikke vil afholde sig fra at sejle i og overflyve området.

- Tag ikke fejl af det: USA vil flyve, sejle og operere overalt, hvor folkeretten tillader det, og som amerikanske styrker allerede gør det rundt om i verden, siger den amerikanske forsvarsminister, Ash Carter, i dag på et sikkerhedspolitisk møde i Singapore, hvor Kina også deltager.

De omstridte øer kendes som Spratley-øerne. Det er ganske små øer midt ude i Det Sydkinesiske Hav, som også Filippinerne, Vietnam og Taiwan gør krav på.

USA bekymret om Kinas planer

- Vi ønsker en fredelig løsning på alle stridigheder. For at det skal lykkes, skal der ske et øjeblikkeligt og varigt stop for landtildragelser fra alle parter, siger Carter.

Han påpeger, at det er ekstra graverende, når der samtidig er en militarisering af øerne. Men han erkender, at også de tre lande, der gør krav på øerne, har forbrudt sig ved at etablere sig på de omstridte øer.

Carter siger, at USA er dybt bekymret for, hvad der er Kinas planer. Det er USAs opfattelse, at de bittesmå øer, der knap kan rumme en landingsbane, vil blive brugt til at udvide Kinas havområder.

Kina: Kritikken er ubegrundet

På mødet i Singapore siger en embedsmand fra det kinesiske forsvar, at kritikken er ubegrundet og ukonstruktiv.

- Den fri sejlads i Det Sydkinesiske hav er overhovedet ikke et spørgsmål, for denne frihed har aldrig været berørt, siger han.

- Jeg mener, at de kinesiske aktiviteter, rimelige og berettiget, forklarer den kinesiske embedsmand ifølge nyhedsbureauet AFP.

BILAG 3:

”Obama on his Foreign Policy: Between Realism and Idealism”. Interview af Matthew Iglesias for Vox-talks d. 10. februar 2015. (Youtube-klip – udleveret på usb-stik).

Tid: 3:20 min = 2/3 normalside.

Link: <http://www.juancole.com/2015/02/foreign-realism-idealism.html>

Link direkte til Youtube:

<https://www.youtube.com/watch?v=lcq60Uxd3As&index=3&list=PLJ8cMiYb3G5eTcneS4P946Lkv3pJp1ZVe>

HUSK at medbring og returnere USB-stikket ved eksaminationen !!!

BILAG 4:

Geopolitikkens genkomst (uddrag)

Interview. Vi har mistet evnen til at tænke geopolitisk, siger professor Sten Rynning. Geopolitikken handler ikke om Lebensraum, men om dialog mellem forskellige magtforståelser. Det er imidlertid ikke noget, man vinder valg med.

Af Jan Bo Hansen, Weekendavisen, 11/4 2014

»Min grundforståelse af europæisk geopolitik er, at den hviler på tre søjler, USA, Vesteuropa og Østeuropa/Rusland. Og de skal balancere hinanden. Man har udbalanceret Rusland ved, at de to andre har stået sammen. Udfordringen for de to søjler er at finde en opskrift, der ikke amerikaniserer Europa. Der skal være plads til europæerne.

Men amerikanerne må ikke trække sig helt ud: Hvis USA trækker sig ud, så kan det kun føre til frustration hos europæerne. Og det ville vække Ruslands appetit på at styre Vesteuropa gennem bilaterale manipulationer, som det allerede sker gennem energipolitikken. Det er ødelæggende for de europæiske institutioner.« Den, der siger disse ord, er Sten Rynning, professor ved Syddansk Universitet og leder af Center for War Studies sammesteds. Center for War Studies har eksisteret i lidt over to år nu. Sten Rynning har imidlertid beskæftiget sig med disse emner i meget længere tid; fra han skrev sin ph. d. på University of South Carolina til det seneste Research Paper fra NATO Defense College i Rom handler det om NATO og sikkerhedspolitik i bred forstand, forholdet mellem USA og Europa, NATOs forhold til gamle og nye magtcentre i verden.

Udviklingen i Ukraine har aktualiseret disse spørgsmål.

»Europa har ikke fået løst sit geopolitiske problem. Vi har forsøgt at løse det magtbalancespil, der har formet Europas historie, ved at bygge institutioner, EU og NATO. De skulle ophæve balanceproblemet, hvor politik handlede om, hvem du er allieret med, om nationalstaterne, deres spil og deres evne til at mobilisere deres venner. Vi troede, vi var kommet ud over det, men det er vi altså ikke.«

Tyskland uden kapacitet

»Vi begynder at se det, fordi USA taler om at trække sig ud.

Amerikanerne tror, at Europa er whole and free, som de siger, og at de derfor kan trække sig ud, uden at det skaber nye problemer.

Men det er ikke tilfældet. Rusland og USA er i denne sammenhæng periferi. Kerneudfordringen er stadig Tyskland, hvad vi ser illustreret i eurokrisen. Tyskland har ikke nogen partnere, ikke nogen, der ser på eurokrisen på samme måde.

Tyskerne prædiker strukturreformer, det er den tyske løsning på eurokrisen.«

Men selv om Tyskland forsvandt fra Jordens overflade, ville det jo ikke ændre ved de økonomiske betingelser...?

»Jeg anfægter ikke det økonomiske rationale i deres politik, men den skaber en frustration i den sydlige del af Europa og en mistanke om, at den kollektive løsning i virkeligheden ikke er kollektiv. Hvis der er en fornemmelse af, at projektet er tysk, vil man sende aben ned til Tyskland, når man føler, problemerne er uoverskuelige.

Problemerne og deres løsning leder over i en politisk union, men den er designet på en sådan måde, at franskmændene ikke kan være med. Dels passer det ikke godt til den franske tradition, dels har de ikke

økonomien til det. Briterne vil heller ikke være med; de kunne blive i EU og kæmpe for deres liberale projekt, en svag stat og et stærkt samfund. Men tendensen er den, at briterne begynder at trække sig ud. Ingen lande i syd kan være med.

Tilbage er Tyskland, men Tyskland vil ikke have kapacitet til at løse problemerne. Og selv om tyskerne kunne løse dem, så ville det bare betyde en yderligere germanisering af Europa, og den er ikke acceptabel. Nøglen til det her ligger i Frankrig.«.

[...]

Ruslands legitime interesser

Vesten - både USA og Europa - har mistet evnen til at se på omgivelserne med et geopolitisk blik, mener Rynning.

»Vi har ikke set Rusland som en stormagt med legitime interesser i sit nærområde. Man har koncentreret sig om selvbestemmelsesretten, en ren liberal opskrift, som man har holdt sig til gennem de seneste 20 år. Hvis Georgien ville være medlem af NATO, så godt, hvis Ukraine ville det, så godt... På et eller andet tidspunkt i den proces, som nu har kørt i 20 år, løber vi ind i den virkelighed, at Rusland ser sine interesser i et geopolitisk lys.

Der er ikke længere nogen forståelse af geopolitikken, til dels fordi vi har set den som en kamp om Lebensraum og derfor forkastet den. Den forbindes med de tyske forestillinger fra 1920'erne og 30'erne. Men man skal gå til Henry Kissingers opfattelse af den: Geopolitik handler om at skabe dialog mellem forskellige magtforståelser, så de kan købe aktier i status quo. I Rusland har man en mere gammeldags forståelse af geopolitik som Lebensraum, men det er ikke den eneste, der findes. Kissinger bruger konsekvent geopolitik som udtryk for magtens dialog. Det er den balanceorientering, vi har mistet.« - Hvem har da været i stand til at bruge geopolitikken? »I amerikansk politik er det folk som Richard M. Nixon og den ældre Bush, men det er jo ikke mænd, vi berømmer som politikere! Der er en kynisme i geopolitikken, der ikke er så heldig for en politiker. Det er nemmere for en Bill Clinton eller den yngre Bush, som havde sin retorik at støtte sig til - eller netop Obama. Han har fået problemer af samme grund. Han begyndte med at få Nobels fredspris, tog til Oslo og chokerede nordmændene med sit: *Its a rough world out there!* Det var realisten Obama. Samtidig opridsede han sine normative krav, som var meget idealistiske. Hans embede har været en dialog mellem de to Obamaer, og han er blevet slidt ned i kampen mellem dem. Han er blevet mere realist af den balancegang, og det giver ham en række problemer, både i forholdet til de liberale og i forholdet til de konservative interventionister.

[...]

BILAG 5.

Når Vesten udfordres af Kina

Ledende artikel, Berlingske, 30/12 2014

Målt i købekraft overhaler Kina nu USA som verdens største økonomi. Når Kina bliver så mægtig i verdensøkonomien, er det også en udfordring til den vestlige verden om at se at få fart på reformerne, så magtbalancen ikke forrykkes for meget.

Det er første gang i 140 år, at USA bliver vippet af pinden som førende økonomi. Det betegner på mange måder de voldsomme bevægelser, der tog til i de værste finanskriseår, hvor vi så, hvordan Østen steg, mens Vesten faldt. Trods innovationskraft og entreprenørånd i USA bliver væksten kun 2,2 procent i år og 3,1 næste år, mens det står meget sløjere til i store dele af EU.

Kina står ikke stille. Kun én ting synes at forblive uændret: Kommunistpartiets monopol på den politiske magt med hård kurs over for kritikere. Kina har kørt en heftig økonomisk reformkurs i 35 år med en 15-dobling af indkomsten, og som verdens mest folkerige nation ender Kina nu som den største økonomi. Prisen har været en enorm korrupsion og miljøbelastning, og det er den kinesiske regering ved at gøre noget ved. Præsident Xi Jinping har lovet at fjerne både »fluer og tigre« - og dermed sætte bredt ind over for korrupsionen - og det er i færd med at ske fra top til bund. Så meget at vestlige luksusvarer, heriblandt dansk mink, efterspørges mindre. Men Xi udruller også miljøprogrammer, der forhåbentlig kan virke, inden landet kvæles i skidt og møg. Konsekvensen er da også en opbremsning i den kraftige vækst, så den nu ligger omkring 7,4 procent i år og let faldende de næste år.

Det er imponerende, hvordan Kina har kunnet løfte hundredvis af millioner ind i en middelklassetilværelse.

Men det er også en påmindelse om, at vi i vores del af verden skal sikre, at vores lande er konkurrencedygtige.

Demokratierne skal være reelt velfungerende, fremhæver den amerikanske samfundsforsker Francis Fukuyama. Ellers risikerer vi at se, at autoritære stater som Kina vil kunne overgå demokratierne i velstandsudvikling og i sidste ende forrykke magtbalancen. Verdens demokratier må lære at holde sammen.

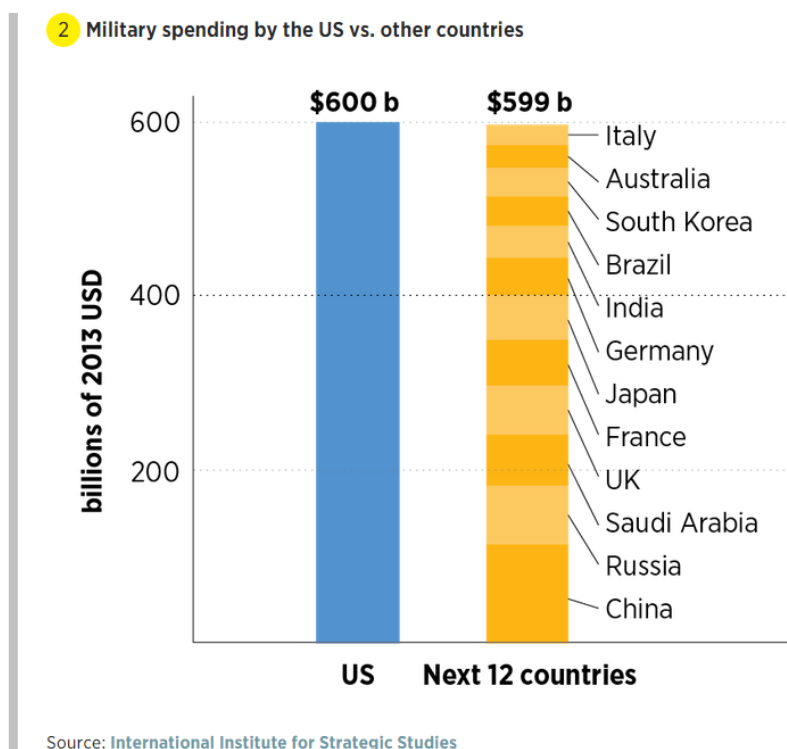
Der er tillige tre forudsætninger, ifølge Fukuyama, der skal til, for at demokratiet og dermed den politiske orden skal virke. Staten skal først og fremmest være velfungerende og med et effektivt embedsværk. Der skal gælde klare og gennemskelige regler, som vi kender det i retsstaten og med klare konsekvenser for alle - uanset stands anseelse - ved lovbrud. Endelig skal det politiske system have effektive beslutningsgange, og der skal kunne placeres et ansvar. Hvis ikke disse dele er i et fornuftigt samspil, risikerer vi, at systemer som det kinesiske vinder spillet om den globale magt.

I EU har reaktionerne på finanskrisen været for små og for sene reformer. Vi har brug for et opgør med vaneforestillinger.

Det kræver politisk mod at sige tingene ligeud. I stedet vindes valg på fikse løfter, som bagefter bliver brudt. En ansvarlig politisk ledelse kendes på, at den klart fortæller, hvorfor vi behøver reformer og gennemfører tiltag, der øger den enkeltes ansvar og økonomiske frihed. Kun derved får vi del i den vækst, Kina har gjort til sit mål.

BILAG 6.

Figur 1: Militære udgifter for USA vs. andre lande. Mia dollars. 2013.

Kilde: <http://www.vox.com/a/barack-obama-interview-vox-conversation/obama-foreign-policy-transcript>

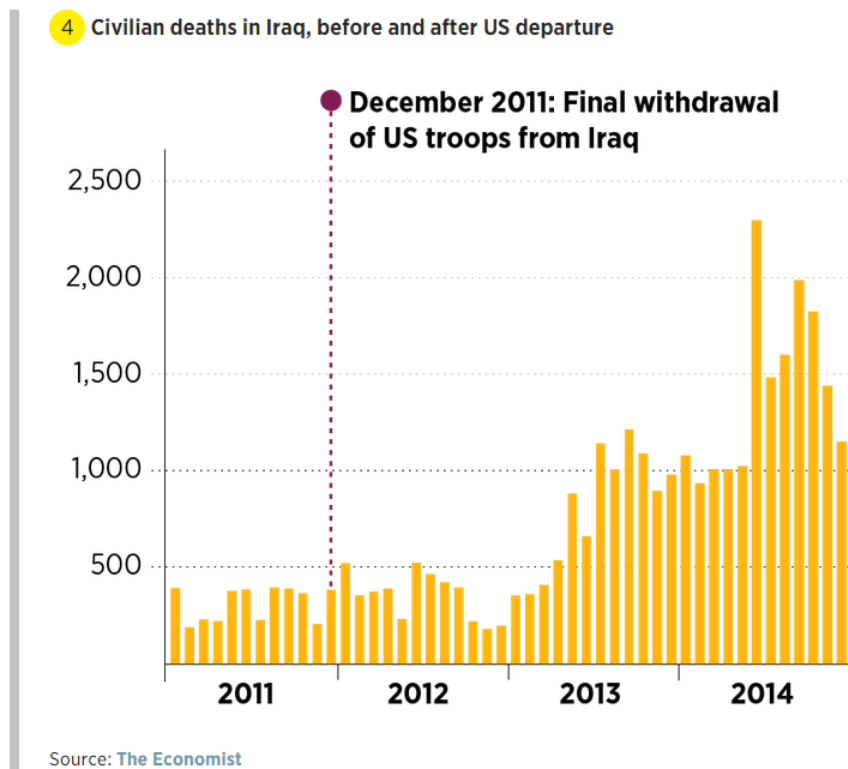
Tablet 3. Militære udgifter i otte udvalgte lande. 2007-2012. Procent af BNP.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Afghanistan	2,2	2,2	2,0	3,7	4,8	3,6
Danmark	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Kina	2,1	2,0	2,2	2,1	2,0	2,0
Indien	2,3	2,6	2,9	2,7	2,6	2,4
Irak	2,2	2,2	2,7	2,5	3,1	2,8
Pakistan	3,4	3,3	3,1	3,2	3,1	3,1
Syrien	4,1	3,6	4,0	3,9	i/t	i/t
USA	3,8	4,2	4,6	4,7	4,6	4,2

Note: i/t = ikke tilgængeligt

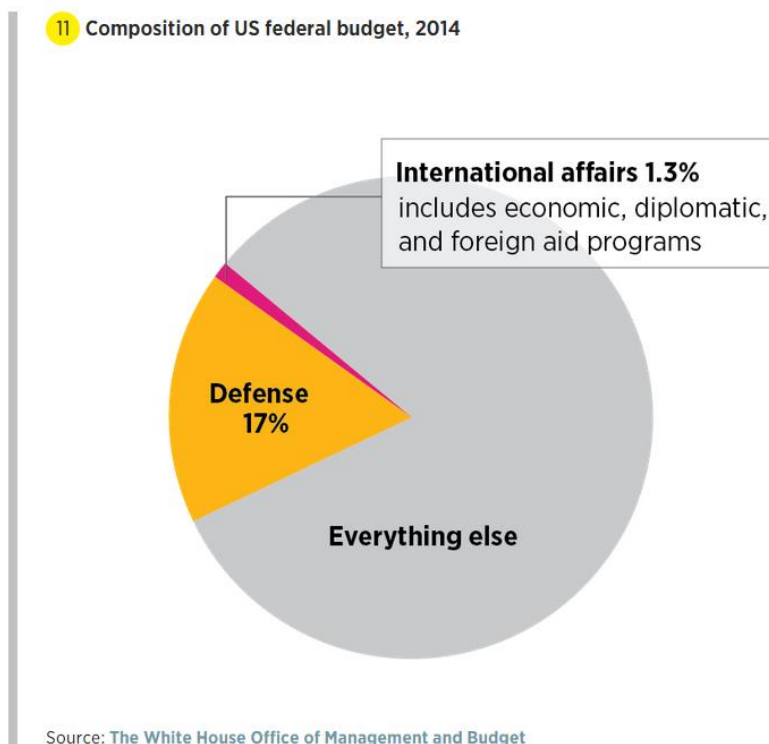
Kilde: Delopgave A fra skriftlig eksamen i samfundsfag A 2015 med netadgang. Tema: "Magt".

Figur 2: Civile døde i Irak, før og efter tilbagetrækningen af amerikanske tropper i dec. 2011.

Kilde: <http://www.vox.com/a/barack-obama-interview-vox-conversation/obama-foreign-policy-transcript>

Figur 3: Sammensætningen af USA's føderale budget, 2014

Kilde: <http://www.vox.com/a/barack-obama-interview-vox-conversation/obama-foreign-policy-transcript>